



مهدی عبداللهی

روزنامه‌نگار

یکی از مهم‌ترین تعهدات حکمرانی شایسته، تضمین حقوق بشر و شهروندی است و در این راستا «شفافیت» یکی از خصایص روش‌شن حکمرانی شایسته است که می‌تواند به‌عنوان سازوکار موثر حامی حقوق سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهروندان، قدرت را به‌نقطه‌تراز مورد انتظار برساند و راهکاری ارزنده برای مبارزه با پدیده‌های شومی باشد مانند فساد‌های سیاسی و اقتصادی که از مهم‌ترین چالش‌های حقوقی و سیاسی هر جامعه‌ای می‌تواند باشد. اعلام صریح مواضع حکومت، هشدار و آگاهی‌بخشی به کارگزاران، تبیین تکالیف و حقوق متقابل کارگزاران و مردم، لزوم دسترسی آسان به کارگزاران، به کارگیری سطح بالایی از استانداردهای درستکاری و اخلاق برای کارکنان، گزارش‌دهی به مردم‌وتبیین دلایل تنبیه کارگزاران، همگی شاخص‌های رفتاری یک دولت شفاف است. همچنین بهره‌گیری از شاخص‌های ساختاری چون شبکه نظارتی گسترده ونظام قضایی مستقل، به‌خوبی در نیل به شفافیت می‌تواند راهگشا باشد. بر این اساس امروزه شهروندان خواهان شفاف‌سازی بیشتر امورند؛ زیرا آنان به‌خوبی می‌دانند که تقریباً راه‌حل برخورد با هرگونه ناکامی و فساد در سیستم سیاسی و اقتصادی در شفاف‌سازی برای عموم نهفته است.

در همین زمینه در کشورمان نیز گرچه طی سال‌های اخیر تحولات بسیار مثبتی در شفاف‌سازی حوزه‌های مختلف اقتصادی وسیاسی رخ داده، با این حال بازهم هنوز ما راه زیادی برای حرکت در ریل شفافیت داریم. یکی از حوزه‌هایی که عمیقاً نیازمند شفافیت است، عملکرد صندوق‌های بازنشستگی است که حالا با افزایش بار مالی ناشی از تحولات جمعیتی و بلوغ صندوق‌ها، مشکلات آنها در پرداخت مستمری بازنشستگان هر روز بیش از گذشته می‌شود. ازجمله صندوق‌های بازنشستگی مهم کشور، صندوق بازنشستگی کشوری است که پس از صندوق سازمان تأمین

اجتماعی، دومین صندوق بزرگ کشور است. در این صندوق طی ماه‌های اخیر تحولات جالب‌توجهی رخ داده که آخرین آنها، برکناری مدیر جوانی است که طی چهارماه فعالیت به‌عنوان مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری، سه تحول در حوزه شفاف‌سازی حقوق و دستمزدمدیران عامل و اعضای هیات‌مدیره صندوق و هلدینگ‌های تابعه، شفاف‌سازی مدارک تحصیلی مدیران و شفاف‌سازی صورتهای مالی هلدینگ‌ها و شرکت‌های تابعه را رقم زد.

اینکه چرا با وجود ممنوعیت فعالیت بازنشستگان، یک بازنشسته جای یک مدیر جوان خلاق و پرکار را گرفت، سوال مهمی است اما مساله مهم‌تر در موضوع تحولات مدیریتی صندوق بازنشستگی کشوری که نگرانی افکارعمومی را هم دربر داشته، این است که شفاف‌سازی مدیر جوان منافع چه کسانی را در خطر قرار داده بود که همه انرژی خود را برای برکناری وی به کار گرفتند؟ پاسخ به این سوال هم سخت است و هم سهل. برای پاسخگویی به این سوال باید به سراغ سه اقدام مهم مدیرعامل جوان رفت؛ اولین اقدام وی شفاف‌سازی حقوق و دستمزد مدیران عامل بود که نشان می‌دهد حقوق دریافتی برخی مدیران طی یک‌سال حتی به ۶۰۰ میلیون تومان می‌رسد (ماهانه حدود ۵۰ میلیون تومان)، دومین اقدام وی شفاف‌سازی مدارک تحصیلی مدیران هلدینگ‌ها و شرکت‌های زیرمجموعه بود که نشان می‌داد برخی مدیران این مجموعه حساس با وجود اینکه باید در حوزه‌های مالی تخصص داشته باشند، کارشناسی ادبیات، فلسفه، جغرافیا، تاریخ و… بودند. سومین شفاف‌سازی صورتهای مالی هلدینگ‌ها و شرکت‌های تابعه بود که نشان می‌داد مدیران این هلدینگ‌ها برخی شرکت‌ها را با مدیریت خودمانی عملاً به ورشکستگی و زیان‌دهی کشانده‌اند. لذا برکناری این‌مدیر جوان بیش از آنکه امری فنی و تخصصی باشد، نشان می‌دهد صندوق‌های بازنشستگی که با سرمایه مادی و معنوی هزاران بازنشسته تهیه شده شده، عملاً حیاط‌خلوت مدیران دولتی و مدیران سفارشی است و هیچ شفافیتی را برنمی‌تابد.



### از ۱۱۳ شرکت صندوق بازنشستگی چه می‌دانید؟

آبزی فرآیند بوشهر و شرکت بازرگانی پدیده نیکان صبا ۱۱ شرکت زیرمجموعه این هلدینگ است که شرکت صنایع شیر ایران (پگاه) خود ۲۹ زیرمجموعه تولیدی دارد.

شرکت عمران وساختمان ترازپی ریز هلدینگ عمران وساختمان صندوق بازنشستگی کشوری است که در زیرمجموعه خود هفت شرکت غیربورسی دارد. از جمله شرکت‌های زیرمجموعه این هلدینگ می‌توان به شرکت‌های عمارت هشتم شرق، شرکت فن‌آوران تراز پی‌ریز، شرکت سازه پی‌ریز، شرکت محراب عمران تهران و شرکت بازرگانی ترازان پی‌ریز اشاره کرد. مجموع دارایی این هلدینگ در نیمه اول سال ۹۷ حدود ۷۰۱ میلیارد تومان بوده است.

#### ۵- هلدینگ صنایع و معادن و گردشگری

شرکت سرمایه‌گذاری آتیه‌صبا هلدینگ صنایع و معادن و گردشگری صندوق بازنشستگی کشوری است که طبق اطلاعات وب‌سایت شرکت و اطلاعات سامانه کدال، در حال حاضر ۵۹ شرکت (شامل ۹ شرکت بورسی و ۵۰ شرکت غیربورسی) در زیرمجموعه خود دارد. در حوزه جهانگردی و گردشگری ازجمله شرکت‌های مدیریتی هلدینگ می‌توان به شرکت‌های سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی، شرکت خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی پرشین گلف، شرکت توسعه دهکده آب‌درمانی محلات و شرکت آراین پارسه اشاره کرد. در حوزه صنعت و معدن، شرکت‌های این هلدینگ شامل شرکت آپاداناسرام، هلدینگ تجارت الکترونیک پیشگامان آتیه صبا، شرکت بازرگانی نوین کاسپین آتیه صبا، شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع لاستیک (مجمع‌نخ‌تایر صبا)، شرکت مجتمع معادن مس تکنار، شرکت صدر معادن ایرانیان، صنایع کاغذسازی قاتمشهر، شرکت تولیدی تجهیزات ایمنی، کارخانه سیمان یاسوج و شرکت سرمایه‌گذاری گروه صنعتی ملی است.

همچنین شرکت بین‌المللی بازرگانی صنعت‌پاک آتیه صبا، شرکت آزادراه امیرکبیر، شرکت آزادراه تبریز-ارومیه، آزادراه شرق سپهان، شرکت گلف‌اجنسی ایران، شرکت ملی نفتکش ایران، شرکت انبارهای عمومی و خدمات گمرکی ایران و شرکت هواپیمایی آسمان ازجمله شرکت‌های مهم بخش حمل‌ونقل این هلدینگ هستند. در بخش شرکت‌های غیرمدیریتی این هلدینگ نیز شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، سیمان اردستان، گروه صنعتی‌رنا، کاشی‌وسرامیک سعدی، پشم‌شیشه ایران و سیمان ساوه نیز از شرکت‌های مهم هلدینگ هستند. در این گروه نیز دارایی هلدینگ در نیمه اول سال ۹۷ بیش از ۱۷۷ هزار میلیارد تومان بوده است.

# اقتصاد

### رئیس جوان صندوق بازنشستگی برکنار شد

# برخورد شفاف با شفافیت!



| تعداد شرکت‌های صندوق بازنشستگی کشور در سال ۱۳۹۸ |                      |         |     |                         |         |     |
|---|----------------------|---------|-----|-------------------------|---------|-----|
| حوزه فعالیت                                     | تعداد شرکت‌های بورسی |         |     | تعداد شرکت‌های غیربورسی |         |     |
|   | کنترلی               | مدیریتی | جمع | کنترلی                  | مدیریتی | جمع |
| انرژی   | ۱                    | ۹       | ۱۰  | ۱۰                      | ۴       | ۱۴  |
| مالی  | ۰                    | ۲       | ۲   | ۵                       | ۲       | ۷   |
| غذایی و دارویی                                  | ۰                    | ۱       | ۱   | ۸                       | ۵       | ۱۳  |
| عمران و ساختمان                                 | ۰                    | ۰       | ۷   | ۷                       | ۰       | ۷   |
| صنایع و معادن و گردشگری                         | ۲                    | ۷       | ۹   | ۲۶                      | ۲۴      | ۵۰  |
| جمع   | ۳                    | ۱۹      | ۲۲  | ۵۶                      | ۳۵      | ۹۱  |

| مجموع حقوق و دستمزد دریافتی ماهانه و سالانه ۲۱ عضو هیات‌مدیره پنج هلدینگ صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۹۷ |                                  |                                |  |                                     |   |
|--|----------------------------------|--------------------------------|--|-------------------------------------|---|
| هلدینگ   | نام                              | سمت                            | متوسط خالص دریافتی ماهانه (میلیون تومان) | میزان دریافتی سالانه (میلیون تومان) | توضیحات   |
| شرکت سرمایه‌گذاری آتیه صبا   | ولی آذروش                        | مدیرعامل و نایبرئیس هیات‌مدیره | ۵۴                                       | ۶۴۸                                 | ۲۱۲ میلیون تومان از دریافتی مربوط به پاداش سال ۹۶ |
|  | علی‌محمد علیخان‌زاده             | رئیس هیات‌مدیره                | ۴۵                                       | ۵۳۵                                 | ۱۶۶ میلیون تومان از دریافتی مربوط به پاداش سال ۹۶ |
|  | سیدعلیرضا میرنیا                 | عضو هیات‌مدیره                 | ۱۹                                       | ۲۲۴                                 | -   |
| شرکت سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی کشوری  | علیرضا بیگدلی‌آذری (غیرموظف)     | عضو هیات‌مدیره                 | ۱/۲                                      | ۱۵                                  | -   |
|  | محمدرضا رستمی (موظف)             | مدیر عامل و عضو هیات‌مدیره     | ۲۳                                       | ۲۷۷                                 | -   |
|  | حجت‌الله اسماعیلی (موظف)         | عضو هیات‌مدیره                 | ۱۸                                       | ۲۲۲                                 | -   |
|  | محمد مهدی نواب‌مطلق (غیرموظف)    | رئیس هیات‌مدیره                | ۹  | ۱۱۴                                 | ۸۰ میلیون تومان از دریافتی مربوط به پاداش سال ۹۶  |
|  | منصور حقیقت‌پور (غیرموظف)        | نایب‌رئیس هیات‌مدیره           | ۹  | ۱۰۴                                 | ۷۰ میلیون تومان از دریافتی مربوط به پاداش سال ۹۶  |
| شرکت سرمایه‌گذارن صبا جهاد   | احمد صیفی‌کاران قم (عضو غیرموظف) | عضو هیات‌مدیره                 | ۹  | ۱۰۴                                 | ۷۰ میلیون تومان از دریافتی مربوط به پاداش سال ۹۶  |
|  | علی رومی (موظف)                  | مدیرعامل (سابق)                | ۲۱                                       | ۲۵۳                                 | -   |
|  | مسعود حسین‌زاده‌وجدانی (موظف)    | رئیس هیات‌مدیره                | ۲۲                                       | ۲۶۳                                 | -   |
|  | حمزه رستم‌پورکارگردی (غیرموظف)   | عضو هیات‌مدیره                 | ۱/۱                                      | ۱۴                                  | -   |
|  | مهرنوش امجدی‌گلپایگانی (غیرموظف) | عضو هیات‌مدیره                 | ۱/۱                                      | ۱۴                                  | -   |
| شرکت گروه مدیریت ارزش سرمایه   | محمود طهماسبی‌کهیانی (موظف)      | مدیرعامل و عضو هیات‌مدیره      | ۱۹                                       | ۲۳۲                                 | -   |
|  | شرکت عمران و ساختمان تراز پیمان  | مهدی اکبریور                   | مدیرعامل و نایب‌رئیس هیات‌مدیره          | ۲۹                                  | ۳۴۷   |
| سیدمسعود نصرآزادانی  |                                  | عضو هیات‌مدیره                 | ۱۹                                       | ۲۳۳                                 | -   |
| علیرضا فرتاش   |                                  | رئیس هیات‌مدیره                | ۱/۴                                      | ۱۷                                  | -   |
| حسنعلی اسدی  |                                  | عضو هیات‌مدیره                 | ۱/۴                                      | ۱۷                                  | -   |
| امین مرعشی   |                                  | عضو هیات‌مدیره                 | ۱/۴                                      | ۱۷                                  | -   |
| مجموع دریافتی ۲۱ عضو هیات‌مدیره هلدینگ‌های صندوق بازنشستگی   |                                  |                                |  | ۳٬۶۷۶                               | -   |

اعداد رند شده است

مرور اطلاعات افشاشده نشان می‌دهد در حالی که طی سال ۹۸ میانگین حقوق بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری در ماه به حدود دومیلیون تومان (براساس اظهارنظر مدیرعامل صندوق) هم نمی‌رسد، با این حال بررسی جزئیات حقوق دریافتی مدیران پنج هلدینگ صندوق نشان می‌دهد خالص دریافتی (پس از کسر مالیات وحق بیمه، تعهدات و…) ۲۱۰عضو هیات‌مدیره هلدینگ‌ها درمجموع بیش از ۲/۶ هزار میلیارد تومان بوده است. برای تصور درشتی این رقم کافی است بدانیم با لحاظ حقوق یک‌میلیون و ۵۱۷ هزار تومانی وزارت کاری در سال ۹۸، این میزان پرداختی به ۲۱ مدیر برابر حقوق و دستمزد ۲۴۰۰ کارگر است.

در بین دریافت‌کنندگان حقوق‌های نجومی، دریافتی خالص ولی آذروش، مدیرعامل و نایب‌رئیس هیات‌مدیره هلدینگ سرمایه‌گذاری آتیه صبا حدود ۶۴۸ میلیون تومان بوده است. پس از آذروش، دریافتی علی‌محمد علیخان‌زاده رئیس هیات‌مدیره همین هلدینگ در پایان سال ۹۷ بیش از ۵۳۵ میلیون تومان، مهدی اکبریور سا دریافت ۳۴۶ میلیون تومان در رتبه سوم، محمدرضا رستمی با دریافت ۲۷۶ میلیون تومان در رتبه چهارم، مسعود حسین‌زاده‌وجدانی با دریافت ۲۶۳ میلیون تومان در رتبه پنجم، علی رومی با دریافت ۲۵۳ ملیون تومان در رتبه ششم، سیدمسعود نصرآزادانی با دریافت ۲۳۲ میلیون تومان در رتبه هفتم، محمود طهماسبی‌کهیانی با دریافت ۲۳۱ میلیون تومان در رتبه هشتم، سیدعلیرضا میرنیا با دریافت ۲۲۳ میلیون تومان در رتبه نهم و حجت‌الله اسماعیلی با دریافت نزدیک به ۲۲۲ میلیون تومان در رتبه دهم قرار داشته‌اند. همچنین براساس این اطلاعات، درمجموع دریافتی ۱۳ نفر از اعضای هیات‌مدیره پنج هلدینگ صندوق بازنشستگی کشوری بیش از ۱۰۰ میلیون تومان در یک‌سال بوده است.

#### ۶۸ میلیارد تومان حقوق سالانه مدیران صندوق!

همان‌طور که گفته شد، صندوق بازنشستگی کشوری ۱۱۳ شرکت در زیرمجموعه خود دارد، حال با احتساب پنج عضو هیات‌مدیره (موظف و غیرموظف) برای هر شرکت، تعداد اعضای هیات‌مدیره کل شرکت‌ها ۵۶۵ نفر خواهد بود. بر این اساس، اگر میانگین حقوق ماهانه هر عضو هیات‌مدیره (موظف و غیرموظف) را به‌طور میانگین معادل ۱۰ میلیون تومان در نظر بگیریم، این صندوق سالانه فقط به مدیران خود نزدیک به ۶۸ میلیارد تومان حقوق و دستمزد خواهد داد که با حقوق پایه سال ۹۸، برابر با دریافتی ۴۴ هزار کارگر است. در نگاه اول این ضرب و تقسیم شاید ساده‌اندیشی باشد، اما با توجه به اینکه برخی شرکت‌های صندوق بازنشستگی که اتفاقاً به شیوه‌رد دیون دولتی هم به این صندوق واگذار شده و در حال حاضر زیان‌ده هستند، عدم واگذاری این شرکت‌ها دریافت حقوق‌های نجومی را توجیه می‌کند.

#### اُزیر خطر کاهش نسبت پشتیبانی در صندوق بازنشستگی

یکی از شاخص‌هایی که وضعیت جمعیتی صندوق‌های بیمه‌ای را به‌خوبی ترسیم‌می‌کند، شاخص نسبت پشتیبانی است. براساس تعاریف بین‌المللی، شاخص نسبت پشتیبانی عبارت است از تقسیم‌تعداد بیمه‌شدگان اصلی بر تعداد مستمری‌بگیران بر حسب پرونده. طبق پژوهش‌های انجام‌شده، اگر شاخص پشتیبانی به کمتر از ۶/۳۷ نفر تقلیل پیدا کند، صندوق‌های بازنشستگی قادر نخواهند بود براساس منابع نقدی حاصل از دریافت حق بیمه به تعهدات قانونی خود عمل کنند و اگر این شاخص به کمتر از ۵/۳۵ نفر برسد، پرداخت تمامی تعهدات به‌ویژه بدهی‌های دولت نیز کفاف مصارف صندوق‌های بازنشستگی را نخواهد داد. در این زمینه بررسی‌ها نشان

می‌دهد صندوق بازنشستگی کشوری پس از صندوق تأمین اجتماعی، دومین صندوق بزرگ بازنشستگی ایران است که در سال ۹۷ تعداد بیمه‌شده اصلی این صندوق یک‌میلیون و ۳۷۶ هزار نفر و تعداد مستمری‌بگیران این صندوق یک‌میلیون و ۲۷۷ هزار نفر بوده است. بر این اساس شاخص نسبت پشتیبانی در این صندوق به عدد یک نفر رسیده است که نشان می‌دهد صندوق به‌هیچ‌وجه نمی‌تواند برای پرداخت مستمری بازنشستگان فقط به منابع ورودی بیمه اکتفا کند. قابل ذکر است با بلوغ صندوق‌های بازنشستگی اغلب صندوق‌ها با افزایش تعداد مستمری‌بگیران به سمت این وضعیت حرکت می‌کنند، لذا کاهش نسبت پشتیبانی امری گریزناپذیر است. در این زمینه مدیران و مسئولان صندوق‌ها از ابتدای شروع کار صندوق‌ها اقدام به سرمایه‌گذاری ذخایر صندوق در حوزه‌های سودده می‌کنند. با این حال مساله قابل‌تامل درمورد صندوق بازنشستگی کشوری که البته در مورد اغلب ۱۸ صندوق بازنشستگی صنفی و غیرصنفی کشور هم صدق می‌کند، این است که این صندوق‌ها عملاً تبدیل به حیاط‌خلوت مدیران دولتی و سفارشی شده و به‌جز برخی شرکت‌های حوزه انرژی و معادن، اغلب شرکت‌های این صندوق‌ها شرکت‌هایی زیان‌دهی هستند که در قالب رد دیون دولتی به صندوق واگذار شده‌اند. بر این اساس، در شرایط فعلی که صندوق به بلوغ رسیده و نسبت پشتیبانی به شدت کاهش یافته، سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی صندوق به‌جای آنکه نقدینگی لازم را برای پرداخت مستمری به بازنشستگان را فراهم کند، عملاً حیاط‌خلوتی برای پرداخت حقوق‌های نجومی برای مدیران سفارشی شده و کمترین عایدی برای بازنشستگان یعنی مالکان واقعی این سرمایه‌های مادی و معنوی را ندارد.

#### ۲۱ نفر به‌اندازه ۲۴۰ نفر حقوق می‌گرفتند

یکی از اقدامات قابل تقدیر سیدمیعاد صالحی، مدیرعامل سابق صندوق بازنشستگی، افشای اطلاعات حقوق و دستمزد دریافتی اعضای هیات‌مدیره پنج هلدینگ صندوق بازنشستگی است.